

Handläggare
Felicia Nipstrand
Telefon: 08-508 28 857

Till
Miljö- och hälsoskyddsämnden
MHN 2020-03-09 p. 8

Hälsoskyddstillsyn på skolor och förskolor 2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens rapport
2. Överlämna förvaltningens rapport till utbildningsförvaltningen, stadsdelarna Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm och Hägersten-Älvsjö samt Skolfastigheter i Stockholm AB

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Monika Gerdhem
Avdelningschef

Sammanfattning

Riktad tillsyn är ett verktyg för att uppnå en sund miljö i alla skolor och förskolor, både inomhus och utomhus inom Stockholms stad. Tillsynen bedrivs på olika sätt, antingen som löpande tillsyn eller i projektform. Den löpande tillsynen sker genom återkommande inspektioner för att kontrollera kända problemområden. Fokus för denna tillsyn är ventilation, installationsbuller, skadliga kemikalier samt hygien och städning eftersom det är dessa delar som oftast brister. Förvaltningen kontrollerar även anmärkningar som erhållits vid föregående inspektion. Projekt-tillsynen syftar till att kontrollera eller kartlägga avgränsade aktuella frågor.

Under 2020 har förvaltningen:

- Utfört löpande planerad tillsyn på förskolor och skolor
- Slutfört tillsynsprojekt *Buller från fasta installationer i förskolor*
- Handlagt uppföljningsärenden
- Utfört radontillsyn
- Handlagt anmälningar av nya verksamheter
- Samverkat med andra förvaltningar och kommunala bolag

Covid-19 påverkan på tillsynen

Planen var att utföra 316 inspektioner (utfall 298 stycken) inom den planerade tillsynen under 2020. Härutöver tillkommer inspektioner med anledning av nyanmälda verksamheter. Under första halvan av året var det svårare att boka inspektioner eftersom många verksamheter inte släppte in utomstående eller vårdnadshavare i förskole- och skollokaler på grund av risk för smittspridning av Covid-19. Sjukdom hos förskole- och skolpersonal och inspektörer samt personalbortfall på miljöförvaltningen bidrog också till att färre inspektioner kunde utföras. Under andra halvan av året ändrade förvaltningen sin metod för att utföra inspektioner. Genomgång av verksamheternas egenkontroll utfördes digitalt och rundvandring samt mätningar i lokalen genomfördes efter att verksamheten slutat för dagen.

Avseende handläggningen av uppföljningsärenden blev ledtiderna något längre då det förekom sjukdom och personalbortfall bland entreprenörer som utför de utredningar nämnden ställt krav på. Detta påverkade dock inte antalet avslutade ärenden under året.

Under 2020 valde förvaltningen att ställa in tillsynen av öppna förskolor, dels för att det inte var någon pågående verksamhet hos dess, dels för att prioritera om befintliga resurser till andra mer prioriterade tillsynsområden sett till hälsonyttan. Öppna förskolor debiteras med timavgift i efterskott. Någon tillsynsskuld har därmed inte uppkommit.

Även tillsyn i samband med anmälan av ny verksamhet påverkades i viss mån. En del inspektioner fick senareläggas och ledtiderna blev något längre som en direkt följd av covid-19. De något färre inkomna anmälningarna under 2020 jämfört med föregående år kan, men behöver inte, ha en koppling till covid-19.

Resultat och slutsatser

Under 2020 har totalt 344 stycken inspektioner genomförts på skolor och förskolor. I detta antal ingår den ordinarie riktade tillsynen på förskolor och skolor som var 235 stycken, nyanmälan 46 stycken samt projekt Buller från fasta installationer i förskolor 63 stycken. En stor andel av besökta verksamheter har haft sådana brister gällande främst buller och ventilation att förvaltningen bedömt att uppföljning krävs.

Sista etappen i projekt Buller från fasta installationer i förskolor genomfördes i stadsdelarna Farsta, Skarpnäck, Hässelby-Vällingby samt Skärholmen. 44 procent av dess förskolor hade ljudnivåer som behövde följas upp (>33 dBA). Totalt har 335 förskolor ingått i projektet under en fyraårsperiod, 228 stycken av dessa (68 %) hade ljudnivåer som följts upp av miljöförvaltningen.

Tillsyn av de nyanmälda verksamheterna genererar generellt lägre uppföljningsgrad än vid den löpande tillsynen. För år 2020 har omfattningen av antalet uppföljningsärenden minskat något. Uppföljning har startats på grund av brister i ventilation, antingen på grund av buller från ventilation eller på grund av brister i luftflöden. För närvarande handläggs 28 uppföljningsärenden avseende nyanmälan av verksamhet. Under 2020 har 64 procent (21 stycken) uppföljningsärenden avslutats.

Inom den ordinarie riktade tillsynen har 66 procent (196 stycken) av besökta verksamheter haft sådana brister gällande främst buller och ventilation att förvaltningen bedömt att uppföljning krävs. Detta är en ökning med ca 10 % från föregående år.

För vissa förskolor har två stycken ärenden startats som har riktats mot respektive part som ansvarar för de olika brister som noterats på verksamheten. Beroende på bristens art är det verksamheten eller fastighetsägaren som ansvarar för att åtgärda bristen. Som huvudregel ansvarar fastighetsägaren för brister i fasta installationer i lokalerna och verksamheten ansvarar för övriga brister.

Under 2020 avslutades 221 stycken uppföljningsärenden totalt till följd av vidtagna åtgärder, vilket innebär att lika många verksamheter och mångfaldigt fler barn och ungdomar i Stockholm fått förbättrad inomhusmiljö i sin dagliga vistelsemiljö. Kostnaderna för åtgärderna har varierat från cirka tiotusen kronor upp till flera

hundratusentals kronor. Förvaltningen driver i dagsläget drygt 330 uppföljningsärenden.

De brister som följs upp särskilt är buller och bristfällig ventilation. Buller och höga ljudnivåer i skol- och förskolemiljö är sällan skadligt för hörseln men bullerexponeringen har betydelse för hälsan, livskvaliteten och inlärningen. Dålig luftkvalitet inomhus kan bland annat leda till besvär med ögon, näsa och hals samt astma och allergi. En bristfällig ventilation innebär även att emissioner från material i verksamheten inte ventileras bort. Därutöver ansamlas mer damm som kan innehålla kemikalier som ftalater och bromerade flamskyddsmedel. Många verksamhetsutövare saknar kunskap om ventilationen räcker till för det antal personer som vistas i lokalen eller om ljudnivån från ventilationen är för hög och utgör en hälsorisk.

Ventilationens kapacitet kan beräknas genom att ha uppgifter om luftflöden och kvadratmeterytor. Genom beräkningarna får man fram hur många personer som stadigvarande kan vistas i lokalerna och kan därmed planera sin verksamhet utefter det. 32 procent av de inspekterade skolor och förskolor under 2020 hade kännedom om ventilationens kapacitet. Detta är en tydlig förbättring från tidigare år då omkring 10-15 procent av inspekterade verksamheter haft en personbelastningskarta.

Genom den riktade tillsynen av skol- och förskolelokaler vet förvaltningen att 91 procent av alla verksamheter i Stockholm är radonmätta och har halter under 200 Bq/m³. Enligt strålskyddslagen är det fastighetsägaren som ska optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt.

Slut

Bilaga

1. Årsrapport 2020, Hälsoskyddstillsyn på skolor och förskolor